

Policijski nadzor in manjšine: razumevanje in preprečevanje diskriminacijskega etničnega profiliranja

Člen 21 [Listine Evropske unije o temeljnih pravicah](#) prepoveduje diskriminacijo na podlagi več razlogov, med katerimi sta tudi rasno in etnično poreklo.

Diskriminacijsko etnično profiliranje v EU

Kadar se etnično profiliranje uporablja kot preiskovalna metoda pri kazenskem pregonu, se pogosto imenuje „kriminalno profiliranje“. Pri tej vrsti profiliranja se za „opis osumljene osebe“ uporabljajo kazalniki, kot so telesne lastnosti, videz ali vedenje. Primeri kazalnikov, ki se lahko uporabijo, so etnična pripadnost, način oblačenja ali pogosto obiskani kraji.

Če je profiliranje diskriminacijsko, ni več zakonito.

Diskriminacijsko etnično profiliranje pomeni, da:

- se posameznik obravnava manj ugodno kot druge osebe v podobnem položaju, na primer z izvajanjem policijskih pooblastil za ustavljanje in pregled oseb;
- ta odločitev o izvajanju policijskih pooblastil temelji samo ali predvsem na rasni ali etnični pripadnosti te osebe.

Zakaj je diskriminacijsko etnično profiliranje nezakonito?

Neposredna diskriminacija na podlagi rasne ali etnične pripadnosti je nezakonita. To je načelo mednarodnega prava, ki je vključeno v Listino Evropske unije o temeljnih pravicah.

Kadar se policijska pooblastila izvajajo v odnosu do posameznikov, pri čemer je *edini ali glavni razlog* za tako ukrepanje njihova rasna ali etnična pripadnost, je profiliranje diskriminacijsko.

Da odločitev o izvajanju policijskih pooblastil ne bi bile diskriminacijske, ne smejo temeljiti samo na rasni ali etnični pripadnosti osebe, temveč še na drugih dejavnikih. To velja tudi, kadar je rasna ali etnična pripadnost pomembna za posamezno operacijo ali politiko.

Statistika o etnični pripadnosti v EU

V večini držav članic EU ni na voljo razčlenjenih statističnih podatkov o uporabi policijskih pooblastil glede na rasno ali etnično pripadnost. Uporaba takih podatkov lahko prispeva k preprečevanju diskriminacije.

Glavna ovira za zbiranje takih podatkov je razširjeno pojmovanje nacionalnih organov, da tak ukrep ne bi bil združljiv s pravili o varstvu zasebnosti, zlasti v zvezi z varstvom podatkov. Če so na voljo ustrezni zaščitni ukrepi za zagotovitev varstva pravice do zasebnosti, to tveganje ne obstaja.

Statistične podatke o etnični pripadnosti – ki ne omogočajo identifikacije posameznikov – je mogoče razlagati skupaj z dokazi, ali je bil policijski nadzor posledica kaznivega dejanja, ki ga je storil posameznik, ali pa se je tako dejanje z nadzorom lahko preprečilo. Kadar obstaja neutemeljeno neskladje med policijskim nadzorom oseb iz posameznih manjšin in stopnjo odkrivanja ali preprečevanja kriminala, to lahko pomeni pretirano zanašanje na rasno ali etnično poreklo kot merilo in obstoj diskriminacije.

Združeno kraljestvo je edina država članica EU, ki sistematično zbira policijske podatke o ustavljanju, kar vključuje informacije o etnični pripadnosti ustavljenih oseb. Podatki, zbrani v Združenem kraljestvu, so javni in lahko torej prispevajo k zagotavljanju policijske odgovornosti.

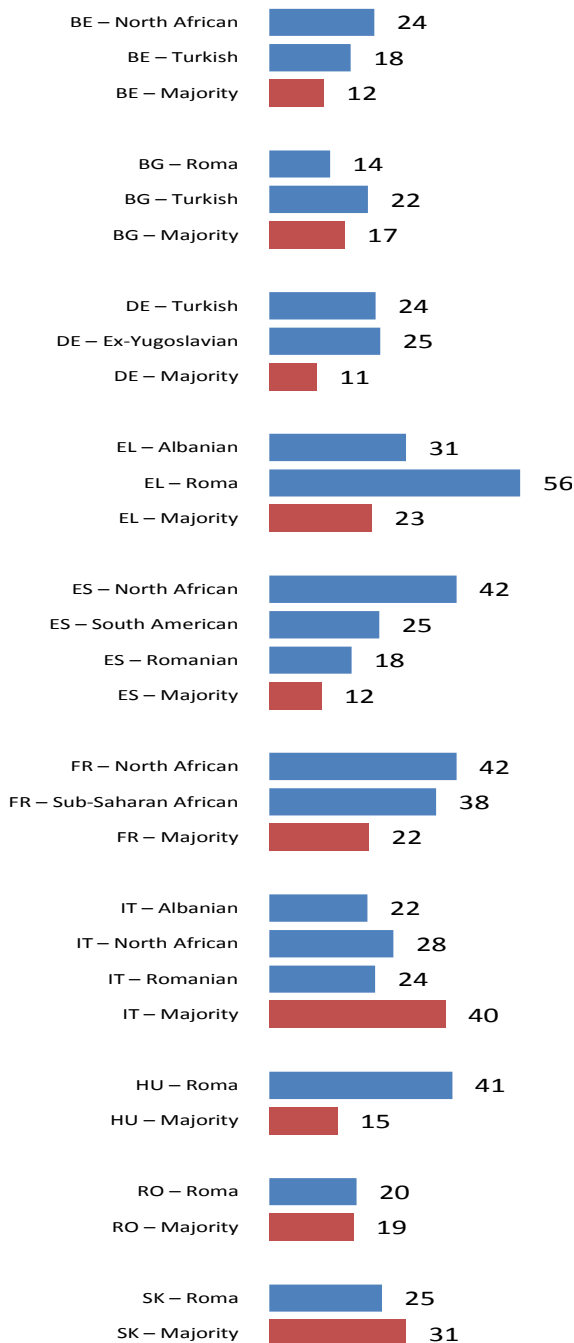
Uspeh policijskega nadzora kot „javne storitve“ je povezan s tem, kako se različne skupnosti obravnavajo in kaj te skupnosti menijo o odnosu policije do njih. Dobri odnosi s policijo in zaupanje v njihove storitve vodijo k pogostejšemu prijavljanju kaznivih dejanj.

Izkušnje manjšin v EU s policijskim nadzorom

[EU-MIDIS](#), prva vseevropska raziskava o izkušnjah skupin priseljencev in etničnih manjšin z diskriminacijo in kriminalno viktimizacijo v vsakdanjem življenju, kaže, da:

- je policija v Belgiji, Nemčiji, Grčiji, Španiji, Franciji in na Madžarskem pripadnike manjšin zaustavila pogosteje kot pripadnike večinskih skupin, ki živijo v istih soseskah. To ne velja za Slovaško, Bolgarijo, Italijo ali Romunijo;

Slika 1
Ustavljeni s strani policije v zadnjih 12 mesecih (%) (odstotek vseh anketirancev)

(Opomba: izkušnje pripadnikov manjšin in večinskega prebivalstva s policijskim nadzorom so se primerjale le v desetih od 27 držav članic EU.)

Kratice imen držav

BE = Belgija, BG = Bolgarija, DE = Nemčija, EL = Grčija, ES = Španija, FR = Francija, IT = Italija, HU = Madžarska, RO = Romunija, SK = Slovaška.

- policija nekatere manjšinske skupine posebej strogo nadzoruje – v Grčiji na primer je policija Rome, ki so sodelovali v raziskavi, v 12-mesečnem obdobju ustavila povprečno šestkrat;

- anketiranci iz večinskega prebivalstva večinoma menijo, da jih policija obravnava spoštljivo, medtem ko več anketirancev iz manjšin navaja, da je policija nespoštljiva.

V Belgiji na primer je 85 % anketirancev iz večinskega prebivalstva navedlo, da jih je policija med zadnjim pregledom obravnavala spoštljivo, medtem ko je to navedlo 42 % anketirancev severnoafriškega porekla in 55 % anketirancev turške narodnosti;

- manjšinske skupine, ki menijo, da jih je policija ustavila zaradi njihove pripadnosti etničnim ali priseljenjskim skupnostim, manj zaupajo v policijo kot pripadniki manjšin, ki so bili ustavljeni, vendar menijo, da to ni bilo povezano z njihovo pripadnostjo manjšini;

- je vsaka druga žrtev napada, grožnje ali hudega nadlegovanja iz vrst manjšinskega prebivalstva navedla, da tega dogodka ni prijavila policiji, saj ni bila prepričana, da bo policija v zvezi s tem sploh ukrepala.

Ozadje

Agencija Evropske unije za temeljne pravice (FRA) je objavila dve poročili o policijskem nadzoru in manjšinah:

- **EU-MIDIS – Poročilo Podatki v središču 4: Policijski nadzor in manjšine** (oktober 2010)
- **Razumevanje in preprečevanje diskriminacijskega etničnega profiliranja: priročnik** (oktober 2010)

Agencija FRA je leta 2008 v vseh 27 državah članicah EU opravila osebne razgovore na podlagi vprašalnikov z 23 500 anketiranci iz skupin priseljencev in etničnih manjšin. Poleg tega so se za primerjavo ključnih izsledkov v Belgiji, Bolgariji, Franciji, Nemčiji, Grčiji, na Madžarskem, v Italiji, Romuniji in na Slovaškem opravili še razgovori s 5 000 osebami iz večinskega prebivalstva, ki živijo na istih območjih kot manjšine. Glavni izsledki raziskave EU-MIDIS so na voljo na spletni strani www.fra.europa.eu.